

רישום פריטים ביבליוגרפיים בחקר התיאטרון והמופע
החוג לאמנות התיאטרון
אוניברסיטת תל אביב

ד"ר יאיר ליפשיץ

כתיבה אקדמית היא כתיבה הנוצרת מתוך דיאלוג – דיאלוג עם היצירות שאותן אנו מנתחים ועם המחקרים והטקסטים התיאורטיים שמעמיקים ומרחיבים את הדיון שלנו. דרך ציטוטים והפניות, אנו מפתחים ומבססים את מהלך הטיעון שלנו, ופורשים עבור הקורא את המרחב האמנותי, הספרותי, המחקרי והמחשבתי שבתוכו אנו ממקמים מהלך זה. מערך ההפניות (הערות השוליים) והרשימה הביבליוגרפית מאפשרים לקוראים שלנו לעקוב אחר תהליך החשיבה והניתוח שלנו, להרחיב ולהעמיק במקורות אם ברצונם בכך, ואף לבחון באופן ביקורתי את הפרשנות שלנו למקורות שאותם אנו מביאים.

יתרה מכך, מערך הציטוטים וההפניות מאפשר מתן קרדיט ראוי לרעיונות שפיתחו יוצרים, חוקרים והוגים אחרים. לקיחת מובאה, טקסט שלם, או טענה מחקרית ללא מתן קרדיט ראוי למקור היא בבחינת העתקה של קניין רוחני, ומעשה לא אתי ולא הגון. העתקת טקסט מהאינטרנט או ממקור אחר כלשהוא ללא מתן קרדיט ראוי נחשב מעשה פלגיאט ועלול לפסול את העבודה שלכם לפי תקנות האוניברסיטה. לכן – למענכם ולמען ההגינות – הקפידו על הפניות תקינות ומלאות לאלו הזכאים לכך.

הדיסציפלינה שלנו מעמידה אתגר נוסף: פעמים רבות אנו חוקרים מופעים חיים, אירועים בני-חלוף, שקשים לתיעוד, להפניה ולרישום. השיטה המוצעת להלן מנסה להתמודד אף עם אתגר זה. המערכת האקדמית פיתחה שיטות שונות להפניות ביבליוגרפיות, וכולן קבילות ולגיטימיות כל עוד אתם עקביים בשימוש בשיטה אחת לאורך העבודה כולה. כאן נציע מודל עקבי אחד להפניות בהערות השוליים וברשימה הביבליוגרפית. אם ברצונכם להשתמש בשיטה אחרת, אנא בדקו עם המרצה שלכם אם הדבר מקובל עליה. אם נתקלתם במצב שאיננו נידון בהנחיות שלהלן, אנא פנו למרצה שלכם על מנת לברר כיצד יש לכתוב הפניות במקרה זה.

הפניות בהערות שוליים

בעבודות אקדמיות, אנו מפנים לשני סוגים של חומרים: חומרים ראשוניים (היצירות או הטקסטים שאותם אנחנו מנתחים) וספרות משנית. בחקר התיאטרון, החומרים הראשוניים כוללים לרוב מחזות שיצאו לאור, מופעים והצגות, ותיעוד של מופעים חיים. הספרות המשנית היא הספרות המחקרית, ההיסטורית, והתיאורטית שאנו משתמשים בה על מנת לעבות ולעגן את הדיון שלנו בחומרים הראשוניים.

כאשר אנו מצטטים מיצירה או ממאמר, מתייחסים לתיאוריה כלשהיא או מסכמים טיעון של חוקר, יש להפנות אל המקור בהערות שוליים בסוף המשפט. הערות השוליים יכולות להופיע בתחתית העמוד (footnotes), או בסוף העבודה (endnotes). אתם יכולים להפנות כך או כך, כל עוד אתם עקביים לאורך כל העבודה (אלא אם כן קיבלתם מהמרצה שלכם הנחיות מפורשות להשתמש בשיטה זו או אחרת). המספר המפנה להערות השוליים יופיע לרוב בסוף המשפט, לאחר

נקודת הסיום – כמו בסוף משפט זה.¹ להלן כללי ההפניה השונים בהערות השוליים בעבודות המוגשות בחוג לאמנות התיאטרון. שימו לב לפיסוק ולשימוש בסוגריים ובהדגשות כפי שאלו מופיעים בדוגמאות – כל אלו הם חלק מכללי הכתיבה האקדמית:

הפניה לחומרים ראשוניים

מחזות כתובים

כאשר המחזה יצא לאור בדפוס בפני עצמו, יש להפנות אליו בהערות השוליים כך: שם מלא של המחזאי/ת כאשר השם הפרטי מופיע לפני שם המשפחה, שם המחזה באות מודגשת, נטויה או בקו תחתון, שם מלא של מתרגם/ת אם ישנו (מקום ההוצאה: שם ההוצאה, שנת ההוצאה בסוגריים), מספרי העמודים אליהם אנו מפנים.
לדוגמה:

טנסי ויליאמס, ביבר הזכוכית, תרגום תרצה אתר (תל אביב: אור-עם, 1982), עמ' 42-43.

Sarah Ruhl, *In the Next Room, or the Vibrator Play* (New York: Theatre Communications Group, 2010), pp. 25-28.

מחזה המופיע באסופת מחזות של אותו מחזאי

שם מלא של המחזאי/ת (שם פרטי לפני שם משפחה), שם המחזה באות מודגשת, נטויה או בקו תחתון, בתוך שם האסופה באות מודגשת, נטויה או בקו תחתון, שם מלא של מתרגם ו/או עורך אם ישנם (מקום ההוצאה: שם ההוצאה, שנת ההוצאה), מספרי עמודים.

לדוגמה:

חנוך לוין, מבוש עד תום, בתוך מחזות 8: מתאבל ללא קץ ואחרים (תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 1999), עמ' 170.

Ben Jonson, *The Masque of Blackness*, in *Masques of Difference: Four Court Masques by Ben Jonson*, ed. Kristen McDermott (Manchester: Manchester University Press, 2007), p. 99.

¹ כאן (או בסוף העבודה) תופיע הערת השוליים.

מחזה המופיע באסופת מחזות של מחזאים שונים

שם מלא של המחזאית/ת (שם פרטי לפני שם משפחה), שם המחזה באות מודגשת, נטויה או בקו תחתון, בתוך שם האסופה באות מודגשת, נטויה או בקו תחתון, שם מלא של עורכים (מקום ההוצאה: שם ההוצאה, שנת ההוצאה), מספרי עמודים.

לדוגמה:

מריה איירין פורנס, תנאי החיים, בתוך במה משלהן: שבעה מחזות אמריקניים פמיניסטיים, עורכות רותי אבליוביץ', שרון אהרונסון-להבי, ולינדה בן-צבי (תל אביב: אוניברסיטת תל אביב, 2015), עמ' 90-93.

Paula Vogel, *Desdemona: a Play about a Handkerchief*, in *Plays for Actresses*, eds. Eric Lane and Nina Shengold (New York: Vintage, 1997), p. 565.

שימו לב!

במחזות יווניים קלאסיים מפנים למספר שורה ולא למספר עמוד. לדוגמה:

אייסקילוס, אגממנון, תרגום אהרון שבתאי (תל אביב: שוקן, 1990), שורות 612-619.

במחזות אליזבתניים, יש הנוהגים להפנות למספר מערכה ומספר תמונה בסוגריים בסוף ההפניה. לדוגמה:

ויליאם שקספיר, חלום ליל קיץ, תרגום אברהם עוז (תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2006), עמ' 49 (מערכה ראשונה, תמונה א).

הפניה לטקסט של מחזה הנמצא באינטרנט תכלול ציון מערכה ותמונה, במידה ורלבנטי, וכן את הלינק לאתר (ראו להלן הנחיות להפניה לאתרי אינטרנט):

ויליאם שקספיר, כבקשתכם, תרגום דורי פרנס (מערכה שניה, תמונה 5).
<https://www.shakespeare.co.il/play.php?play=as-you-like-it&text=9> (נצפה לאחרונה 7.4.2018).

הצגות ומופעים

ביחס להצגה המבוססת על מחזה כתוב יש להפנות כך: שם ההצגה, שם המחזאית/ת, שם הבמאי/ת, "שם התיאטרון", שנה/תאריך בכורה.

לדוגמה:

ירמה, מאת פדריקו גרסיה לורקה, בימוי אופירה הניג, "אנסמבל תיאטרון הרצליה", יולי 2008.

הלוויה חורפית, מאת חנוך לוין ובבימויו, "הבימה", 1978.

ביחס למופעים שאינם מבוססים על מחזה כתוב, יצירות פרפורמנס וכדומה – יש להפנות כך : שמות היוצרים/הקבוצה, שם המופע, בכורה : מקום הבכורה, תאריך הבכורה. במקרה שיש במאית ליצירה, אפשר לציין בסוגריים כי מדובר במאית לאחר ציון שמו/ה (באנגלית : dir.).

לדוגמה :

תנועה ציבורית, תענית, בכורה: ירושלים, דצמבר 2012.

Romeo Castellucci (dir.), *Purgatorio*, Premiere: Avignon, July 2008.

ביחס למופעי מחול יש להפנות כך :

שם הכוריאוגרף/ית, שם המופע, להקה, בכורה : מקום הבכורה, תאריך הבכורה.

לדוגמה :

ענבל פינטו ואבשלום פולק, פרחקיר, להקת המחול ענבל פינטו ואבשלום פולק, בכורה: תל אביב, 2014.

שרון אייל, Bill, להקת בת שבע, בכורה: תל אביב, 2009.

הקלטות וידיאו של מופעים

ביחס להקלטות וידיאו של מופעים שיצאו לאור כקלטות/DVD, או שנוצרו מלכתחילה כיצירות וידיאו (למשל וידיאו-דאנס), יש להפנות כך : שם הבמאית או היוצרת, שם היצירה, שמות של יוצרים רלבנטיים אחרים (מחזאי במקרה של מחזה, מלחין במקרה של אופרה, וכן הלאה), שם במאי הסרט (ארץ ההפקה ו/או חברת ההפקה, שנה).

לדוגמה :

Pina Bausch, *Orpheus und Eurydike*, by Christoph W. Gluck, film by Vincent Bataillon (France: Bel Air Classiques, 2009).

DV8 Physical Theatre, *The Cost of Living*, directed by Lloyd Newson (UK: DV8 Films and Channel 4, 2004).

אם ההקלטה שצפיתם בה לא יצאה לאור, יש לציין בהערות שוליים באיזו מסגרת היא הייתה זמינה עבורכם לצפייה (למשל : כקלטת וידיאו הנמצאת במרכז הישראלי לתיעוד אמנויות הבמה, או בארכיון אחר, או שמדובר בהקלטה פרטית).

עיבודים קולנועיים למחזות

במקרה של עיבודים קולנועיים למחזות יש להפנות כך (פרטים אפשר למצוא באתר IMDb):
שם הבמאי/ת, שם הסרט, על פי שם המחזאי/ת (ארץ ההפקה ו/או חברת ההפקה, שנת ההפקה).

לדוגמה:

Trevor Nunn, *Twelfth Night*, based on a play by William Shakespeare (UK, 1996).

הפניה לספרות משנית

הספרות המשנית שאנו משתמשים בה במחקר מופיעה לרוב באחת משלוש הצורות הבאות:

- בספרים שנכתבו כולם על ידי כותב אחד או יותר, והעוסקים בנושא אחד.
- באסופות מאמרים שנכתבו על ידי כותבים שונים, ושנערכו לקובץ אחד סביב נושא מאגד על ידי עורך אחד או יותר.
- במאמרים המופיעים בכתבי עת אקדמיים, המוקדשים לתחום מסוים (למשל: חקר התיאטרון; חקר התרבות הישראלית; לימודים קלאסיים וכן הלאה) ומתפרסמים בתור גליונות באופן סדרתי פעם או כמה פעמים בשנה.

כמו כן, ספרות משנית יכולה לכלול ביקורות תיאטרון בעיתון, כתבות בעיתון, חומרים שנמצאו בתיקים ארכיוניים, עבודות דוקטורט או תיזה שלא יצאו לאור, ראיונות שביצענו לצורך המחקר, ואתרי אינטרנט.
מבנה ההפניה משתנה לפי סוג המקור שאליו אנחנו מפנים.

ספר

שם מלא של המחבר/ת (שם פרטי לפני שם משפחה), שם הספר באות מודגשת, נטויה או בקו תחתון, שם מלא של מתרגמת ו/או עורכת – אם רלבנטי (מקום ההוצאה: שם ההוצאה, שנת ההוצאה), מספרי עמודים.

לדוגמה:

שולמית לב-אלג'ם, ניצבים בקדמת הבמה: מחאה, חגיגה וחתרנות בתאטרון הקהילתי (חיפה):
אוניברסיטת חיפה, 2006), עמ' 78-81.

נורת'רופ פריי, אנטומיה של ביקורת, תרגום אילנה בינג (באר שבע: דביר ואוניברסיטת בן גוריון,
2016), עמ' 213-243.

Andrew Sofer, *The Stage Life of Props* (Ann Arbor: University of Michigan Press, 2003), pp. 106-109.

שימו לב כי כאשר מדובר בספר, ולא באסופת מאמרים של כותבים שונים, אין צורך לציין את שם הפרק הספציפי שאליו אתם מפנים – אלא רק את שם הספר כולו.

מאמר באסופת מאמרים

שם מלא של מחבר/ת המאמר (שם פרטי לפני שם משפחה), "שם המאמר במירכאות", בתוך שם האסופה באות מודגשת, נטויה או בקו תחתון, שם מלא של עורכיות האסופה (מקום ההוצאה): שם ההוצאה, שנת ההוצאה), מספרי עמודים.

לדוגמה:

נורית יערי, "הבכיינים: בחיפוש אחר טרגדיה מודרנית", בתוך חנוך לוין: האיש עם המיתוס באמצע, עורכים נורית יערי ושמעון לוי (תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2004), עמ' 76-77.

Susan Bennett, "The Making of Theatre History," in *Representing the Past: Essays in Performance Historiography*, eds. Charlotte M. Canning and Thomas Postlewait (Iowa City: University of Iowa Press, 2010), pp. 72-73.

כאשר רוצים להפנות לאסופת המאמרים כולה ולא למאמר ספציפי, מפנים אליה כמו אל ספר, כאשר שמות העורכים מופיעים לפני שם הספר (במקום שם המחבר) תוך ציון תפקידם כעורכים בסוגריים. לדוגמה:

נורית יערי ושמעון לוי (עורכים), חנוך לוין: האיש עם המיתוס באמצע (תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2004).

Charlotte M. Canning and Thomas Postlewait (eds.), *Representing the Past: Essays in Performance Historiography* (Iowa City: University of Iowa Press, 2010).

שימו לב כי גם פרק מבוא או הקדמה לאסופת מאמרים שכזו ייחשב ויצוין בדומה למאמר. לדוגמה:

גד קינר וזהבה כספי, "מבוא: מחזות שפתחו תקופה", בתוך צפייה חוזרת: עיון מחודש במחזאות מקור, עורכים זהבה כספי וגד קינר (באר שבע: אוניברסיטת בן גוריון, 2013), עמ' 13-14.

Edith Hall and Stephe Harrop, "Introduction," in *Theorising Performance: Greek Drama, Cultural History, and Critical Practice*, eds. Edith Hall and Stephe Harrop (London: Bloomsbury, 2010), p. 7.

מאמר בכתב עת

שם מלא של מחבר/ת המאמר, "שם המאמר", שם כתב העת באות מודגשת, נטויה או בקו תחתון מספר כרך: מספר גליון (שנה), מספרי עמודים.

לדוגמה:

שלי זר-ציון, "ה'ווילנער טרופע' – פרולוג להיסטוריה של 'הבימה'", בקורת ופרשנות 41 (תשס"ט), עמ' 69.

Theresa J. May, "Beyond Bambi: Toward a Dangerous Ecocriticism in Theatre Studies," *Theatre Topics* 17:2 (2007), pp. 95-110.

- שימו לב: לא תמיד הכרך נחלק למספר גליונות. במקרה כזה יש לציין מספר כרך בלבד.
- שימו לב גם שבמקרה של מאמר המופיע בכתב עת אין צורך לציין את שם העורך של כתב העת או את ההוצאה לאור שמוציאה אותו – רק את הכרך, הגליון והשנה.

מבוא או אחרית דבר למחזה

הפניה למאמר מבוא (או הקדמה או פתח דבר) או לאחרית דבר למחזה תצוין כך: שם כותבת/המבוא או אחרית הדבר, "מבוא/אחרית דבר", שם המחזה בקו תחתון, אות נטויה או מודגשת מאת שם המחזאי, שם המתרגם אם ישנו (עיר ההוצאה: הוצאה לאור, שנת ההוצאה), מס' עמודים.

לדוגמה:

דן אוריין, "אחרית דבר", טרטיף מאת מולייר, תרגום אלי ביז'אווי (תל אביב: לוקוס, 2016), עמ' 114.

Graham Holderness, "Introduction," *The Arab Shakespeare Trilogy* by Sulayman Al Bassam (London: Bloomsbury, 2014), pp. xi-xii.

במקרה שלמבוא או לאחרית הדבר יש כותרת נוספת, יש לציין אותה במלואה:

צבי יגנדורף, "מלך בשר-ודם?" אחרית דבר, המלך ריצ'רד השני מאת ויליאם שקספיר, תרגום שמעון זנדבנק (תל אביב: עם עובד, 1988), עמ' 148-149.

הפניה לעבודת דוקטורט או תיזה לתואר שני

שם מלא של המחבר/ת, "שם העבודה במירכאות וללא הדגשה", עבודה לצורך קבלת תואר דוקטור/מוסמך (שם האוניברסיטה, שנת הגשת העבודה), מספרי עמודים.

לדוגמה:

נפתלי שם-טוב, "פסטיבל עכו כאתר מאבק: בשדה התיאטרוני ובשדה החברתי בשנים 1980-2004", עבודה לצורך קבלת תואר דוקטור (אוניברסיטת תל אביב, 2007), עמ' 35.

דורית ירושלמי, "לא אצא: שפת הדיבוק אצל אלוני, סובול ולוין", עבודה לצורך קבלת תואר מוסמך (אוניברסיטת תל אביב, 1997), עמ' 15.

Zehavit Stern, "From Jester to Gesture: East-European Jewish Culture and the Re-imagination of Folk Performance," PhD Diss. (University of California, Berkeley, 2011), pp. 35-38.

הפניה לכתבה או לביקורת בעיתון (דפוס)

כאשר מפנים לכתבה או לביקורת תיאטרון שהתפרסמה בעיתון במהדורת דפוס, יש להפנות כך: שם הכותבת, "שם הכתבה במירכאות", שם העיתון בקו תחתון, אות מודגשת או נטויה תאריך, מספר עמוד.

לדוגמה:

מיכאל הנדלזליץ, "יסוריה של סגנית השר", הארץ 10.1.1982, עמ' 5.

תיק ארכיוני

כאשר אתם מפנים לפריט שנמצא בתיק ארכיוני, יש לציין בהערות השוליים את שם הארכיון ומס' התיק. **לדוגמה:**

תמלול הראיון הרדיופוני נמצא בארכיון המילא"ה (המרכז הישראלי לתיעוד אמנויות הבמה באוניברסיטת תל אביב), תיק 58.1.2.

שימו לב: אם אתם מפנים לכתבה או לביקורת בעיתון שמצאתם בארכיון, אבל יש לכם פרטים מלאים של פרסומם המקורי בדפוס (שם הכותב, כותרת, שם העיתון, תאריך) – אין צורך להפנות גם לתיק הארכיוני.

אנו מפנים לתיק הארכיוני רק כאשר הוא המקור הנגיש היחיד שבו אפשר לאתר את הפריט המצוטט – כגון טקסט של מחזה שלא יצא לאור בדפוס, תכניות, מכתבים, פרוטוקולים, סקיצות של תלבושות ותפאורה, גזירי עיתון שאי אפשר לזהות את מקורם, וכן הלאה.

ראיונות או התכתבות/שיחה אישית

במידה וראיינתם באופן אישי יוצרים, צופים, או אנשים אחרים לצורך העבודה, תמלילי הראיונות יופיעו כנספחים בסוף העבודה, לאחר הרשימה הביבליוגרפית (כל ראיון כנספח נפרד וממוספר). בהערות השוליים יש להפנות כך:

ראו ראיון עם הבמאית, נספח מס' 2.

שיחות או התכתבויות קצרות (במייל, בפייסבוק, בווטסאפ וכו') לא צריכות להופיע כנספחים. אם אתם מצטטים מהן או מתייחסים אליהן, יש להתייחס אליהן בהערות השוליים, בליווי התאריך בו התקיימה השיחה, כך:

התכתבות אישית עם הבמאית, 21.1.2018.

הפניה לאתר אינטרנט

על ההפניה לכלול את הלינק המלא, וכן את התאריך האחרון שבו ניגשתם לאתר. במידה ומדובר בכתבה שהתפרסמה באינטרנט, יש לציין גם את שם הכותבת, "שם המאמר במירכאות", שם האתר בקו תחתון, אות מודגשת או נטויה, והתאריך שבו התפרסמה הכתבה לראשונה.

לדוגמה:

<https://www.youtube.com/watch?v=GyOoL4JXAi8> (נצפה לאחרונה

.(26.2.2018

מרב יודילוביץ', "אמא קוראז": העגלה לא סוחבת", Ynet, 30.10.2013.

<https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4447569,00.html> (נצפה לאחרונה

.(18.11.2013

שימו לב: במקרים שבהם קראתם באופן דיגיטלי חומרים שנועדו לדפוס, כגון ספרים או מאמרים (בעזרת Google Books, Google Scholar, JSTOR או מאגרים דיגיטליים אחרים) – אין צורך להפנות אליהם כאילו היו אתרי אינטרנט ואין צורך להוסיף את הלינק אליהם. אנא התייחסו אליהם כאילו קראתם אותם בדפוס וצינו את הפרטים של מהדורת הדפוס של ספרים/מאמרים אלו. בדומה, סרטים שיצאו לאור במקור בקולנוע, בוידאו או ב-DVD, יש להפנות אליהם בהתאם – גם אם צפיתם בהם ביוטיוב, בנטפליקס, וכן הלאה. לעומת זאת, אל יצירות שהועלו ישירות לאינטרנט (כמו סדרות רשת) יש להפנות באמצעות לינק, כמתואר לעיל.

הנחיות נוספות

- בכל הדוגמאות שניתנו לעיל, ההפניות למס' עמודים ספציפיים נדרשות כאשר אנו מפנים לחלק מסוים מהמחזה/הספר/המאמר. במידה ואנו מפנים לפריט כולו (לכל המחזה, או לטיעון שמפותח לאורך מאמר שלם) – אין צורך להפנות לעמודים ספציפיים. במקרה כזה, אין מציינים מספרי עמודים כלל אם מדובר במחזה או בספר שלם; אם מדובר במאמר מתוך אסופה או כתב עת – מציינים את טווח העמודים של המאמר כולו.
- אפשר להדגיש שם של ספר/יצירה בעזרת קו תחתון, אות נטויה, או אות מודגשת. כל אחת מן האפשרויות קבילה, אבל חשוב להיות עקביים ולהשתמש בצורת הדגשה זהה לאורך העבודה כולה. אין לסמן במירכאות שמות של ספרים ויצירות, מרגע שאלו סומנו בעזרת אחת מדרכי ההדגשה הנ"ל (אלא אם כן יש מירכאות בכותרת הספר עצמו). שימוש במירכאות ייעשה רק בציון מאמרים.
- במקרה של הפניה למאמר או לעבודה דוקטורט/תיזה שלא פורסמה, הפסיק שלאחר שם המאמר/העבודה יכול להופיע בתוך המירכאות או מחוצה להן (דהיינו: "ככה", או "ככה"). שתי האפשרויות קבילות, כל עוד אתם עקביים.
- שימו לב כי טווח עמודים בעברית מסומן מימין לשמאל, כמו כיוון הכתיבה בעברית. לדוגמה: עמ' 35-38. לרוב, בזמן הכתיבה במחשב התוכנה הופכת אוטומטית את סדר המספרים (כך: עמ' 38-35). על מנת למנוע היפוך זה, יש ללחוץ Ctrl יחד עם מקש המקף לפני הקלדת המקף, ואז סדר המספרים לא יתהפך.

- בהפניות באנגלית, כאשר יש עורך אחד יש לכתוב ed. לפני אזכור שמו; כאשר יש יותר מעורך אחד, כותבים eds. לפני שמותיהם. לפני שם מתרגם באנגלית יש לכתוב trans. בין אם מדובר במתרגם יחיד או בכמה מתרגמים.
- בהפניות באנגלית, כאשר מפנים לעמוד בודד, יש לכתוב p. לפני מספר העמוד. כאשר מפנים לטווח עמודים גדול יותר מעמוד אחד, יש לכתוב pp. לפני מספרי העמודים.
- שימו לב כי בהפניות ליצירות, ספרים ומאמרים באנגלית, כל המילים בכותרת היצירה, הספר, כתב העת, ו/או המאמר מופיעות באותיות רישיות (Capital letters), למעט מילות חיבור קצרות כגון and, a, the, or, in, at, on, of, וכי'. כך, לדוגמה:
 שם מחזה – *A Doll's House*
 שם ספר – *Space in Performance: Making Meaning in the Theatre*
 שם כתב עת – *Theatre Survey*
 שם מאמר – “Crossdressing, the Theatre, and Gender Struggle in Early Modern England.”
- לאחר ההפניה המלאה הראשונה לפריט כלשהוא, ההפניות הבאות יכולות לציין רק את שם המשפחה של הכותב, ואת מספר העמודים הרלבנטי. למשל: יערי, עמ' 74.
- אם שם המשפחה לא מספיק (למשל במקרה שבו יש באותה העבודה שני מקורות מאת אותו כותב, או שיש הפניות לשני כותבים עם אותו שם משפחה), יש לציין מידע נוסף שיכול להבחין בין ההפניות: שם פרטי, או שם היצירה/המאמר/הספר שאליהם אתם מפנים בהערה זו. עם זאת, אין צורך לציין את כל שאר הפרטים.
- אם ההפניה היא לאותו המקור שמופיע בהערה הקודמת, אפשר לכתוב "שם" (באנגלית: *ibid.*) אם ההפניה היא לאותו המקור אך לעמוד אחר, יש לציין את העמוד הרלבנטי כעת. למשל: "שם, עמ' 371".
- אם במרכז העבודה שלכם עומדת יצירה אחת שתצוטט פעמים רבות בגוף הטקסט, אפשר להפנות אליה בסוגריים בגוף הטקסט לאחר ההפניה הראשונה המלאה (שתיעשה בהערת שוליים). למשל, לאחר הערת שוליים מלאה המפנה ללביבר הזכוכית, בציטוט הבא מהמחזה אפשר לכתוב בגוף העבודה:

<p>אמנדה מציינת ביושב כי "מדרגות חרום הן תחליף עלוב למדי למרפסת" (עמ' 34).</p>
--

- במקרה כזה, כל ההפניות ליצירות אחרות ולספרות מחקרית עדיין יופיעו בהערות שוליים. רק ליצירה שעומדת במרכז העבודה אפשר להפנות בסוגריים בגוף הטקסט.

רשימה ביבליוגרפית

בסוף העבודה, יש לצרף רשימה של כל המקורות שעליהם התבססנו במהלך העבודה. הרשימה הביבליוגרפית מחולקת לחומרים ראשוניים (מחזות, הצגות ו/או סרטים), ספרות מחקר משנית, ואתרי אינטרנט. בכל אחד מהחלקים – יש ראשית כל לציין את הכותרים בעברית ולאחר מכן כותרים בלועזית. סדר הפריטים הוא אלפביתי לפי שם המשפחה של הכותב.

יש כמה הבדלים בין רישום הפריט בהערות השוליים לבין הרשימה הביבליוגרפית. המשמעותי שבהם הוא שברשימה הביבליוגרפית אנו מציינים את שם המשפחה לפני השם הפרטי של הכותבת/היוצרת, כאשר אלו מופרדים בפסיק – וזאת על מנת לאפשר את סידור הרשימה באופן אלפביתי.

כמו כן, בעוד שבהפניות נתבקשתם לציין את מספרי העמודים הספציפיים שאליהם אתם מפנים, הרי שברשימה הביבליוגרפית מציינים את הפריט כולו: במקרה של ספרים או מחזות לא מציינים מספרי עמודים כלל; במקרה של מאמרים מציינים את טווח העמודים של המאמר כולו (ולא רק העמודים שאליהם הפניתם בעבודה).

בנוסף, יש כמה הבדלים בפיסוק: הכלל המרכזי הוא כי רוב הפסיקים הופכים לנקודות, והסוגריים שסביב פרטי ההוצאה לאור יורדים. הדוגמאות שניתנות להלן זהות לאלו שניתנו בחלק הקודם, כך שתוכלו להשוות ולראות את ההבדלים. להלן שיטת הרישום ברשימה ביבליוגרפית:

רישום חומרים ראשוניים

מחזות כתובים

שם משפחה, שם פרטי. שם המחזה באות מודגשת, נטויה או בקו תחתון. שם מלא של מתרגם ו/או עורך אם ישנם. מקום ההוצאה: שם ההוצאה, שנת ההוצאה.

ויליאמס, טנסי. ביבר הזכוכית. תרגום תרצה אתר. תל אביב: אור-עם, 1982.

Ruhl, Sarah. *In the Next Room, or the Vibrator Play*. New York: Theatre Communications Group, 2010.

מחזה המופיע באסופת מחזות של אותו מחזאי:

שם משפחה, שם פרטי. שם המחזה באות מודגשת, נטויה או בקו תחתון. בתוך שם האסופה באות מודגשת, נטויה או בקו תחתון. שם מלא של מתרגם ו/או עורך אם ישנם. מקום ההוצאה: שם ההוצאה, שנת ההוצאה. מספרי עמודים של המחזה כולו.

לויז, הנוד. מבויש עד תום. בתוך מחזות 8: מתאבל ללא קץ ואחרים. תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 1999. עמ' 159-214.

Jonson, Ben. *The Masque of Blackness*. In *Masques of Difference: Four Court Masques by Ben Jonson*. Ed. Kristen McDermott. Manchester: Manchester University Press, 2007. pp. 91-105.

שימו לב כי שמות המתרגמים והעורכים לא מתהפכים: עדיין מציינים את השם הפרטי קודם לשם המשפחה.

מחזה המופיע באסופת מחזות של מחזאים שונים
שם משפחה, שם פרטי. שם המחזה באות מודגשת, נטויה או בקו תחתון. בתוך שם האסופה באות מודגשת, נטויה או בקו תחתון. שם מלא של מתרגמת ו/או עורכת. מקום ההוצאה: שם ההוצאה, שנת ההוצאה. מספרי עמודים של המחזה כולו.

פורנס, מריה איירין. תנאי החיים. בתוך במה משלהן: שבעה מחזות אמריקניים פמיניסטיים. עורכות רותי אבליוביץ', שרון אהרונסון-להבי, ולינדה בן-צבי. תל אביב: אוניברסיטת תל אביב, 2015. עמ' 114-90.

Vogel, Paula. *Desdemona: a Play about a Handkerchief*. In *Plays for Actresses*. Eds. Eric Lane and Nina Shengold. New York: Vintage, 1997. pp. 557-605.

הצגות ומופעים חיים

הצגה המבוססת על מחזה כתוב יש לציין כך:
שם ההצגה. שם המחזאי. שם הבמאי. "שם התיאטרון", תאריך הבכורה.

ירמה. מאת פדריקו גרסיה לורקה. בימוי אופירה הניג. "אנסמבל תיאטרון הרצליה", יולי 2008.
הלוויה חורפית. מאת חנוך לוין ובבימויו. "הבימה", 1978.

פורמט אפשרי אחר מציין את שם הבמאי בתור היוצר המרכזי לפני שם ההצגה:
שם משפחה, שם פרטי של הבמאי (תוך ציון בסוגריים כי זהו הבמאי). שם ההצגה. מאת שם המחזאי. "שם התיאטרון", שנה/תאריך בכורה.

הניג, אופירה (במאית). ירמה. מאת פדריקו גרסיה לורקה. "אנסמבל תיאטרון הרצליה", יולי 2008.
לוין, חנוך (מחזאי ובמאי). הלוויה חורפית. "הבימה", 1978.

מופעים שאינם מבוססים על מחזה כתוב, יצירות פרפורמנס וכדומה – יש לציין כך:
שם היוצרת/ (שם משפחה ולאחר מכן שם פרטי) או הקבוצה. שם המופע. בכורה: מקום הבכורה, תאריך הבכורה.

במקרה שיש במאית/ ליצירה, אפשר לציין זאת בסוגריים (באנגלית: dir.).

תנועה ציבורית. תענית. בכורה: ירושלים, דצמבר 2012.

Castellucci, Romeo (dir.). *Purgatorio*. Premiere: Avignon, July 2008.

מופעי מחול יש לציין כך :

שם הכוריאוגרף/ית (שם משפחה ולאחר מכן שם פרטי). שם המופע. להקה. מקום הבכורה, תאריך הבכורה.

פינטו, ענבל ואבשלום פולק. פרחקיר. להקת המחול ענבל פינטו ואבשלום פולק. בכורה: תל אביב, 2014.

אייל, שרון. *Bill*. להקת בת שבע. בכורה: תל אביב, 2009.

הקלטות וידאו של מופעים שיצאו לאור

שם היוצרת/ת (שם משפחה, שם פרטי). שם היצירה. שמות של יוצרים רלבנטיים אחרים (מחזאי במקרה של מחזה, מלחין במקרה של אופרה, וכן הלאה – שמות פרטיים לפני שם המשפחה). שם במאי הסרט. ארץ ההפקה ו/או חברת ההפקה, שנה.

Bausch, Pina. *Orpheus und Eurydike*. By Christoph W. Gluck. Film by Vincent Bataillon. France: Bel Air Classiques, 2009.

DV8 Physical Theatre. *The Cost of Living*. Directed by Lloyd Newson. UK: DV8 Films and Channel 4, 2004.

עיבודים קולנועיים למחזות

שם הבמאית/ת (שם משפחה ולאחר מכן שם פרטי). שם הסרט. מאת/על פי שם המחזאי/ית (שם פרטי ולאחר מכן שם משפחה). ארץ ההפקה ו/או חברת ההפקה, שנת ההפקה.

Nunn, Trevor. *Twelfth Night*. Based on a play by William Shakespeare. UK, 1996.

רישום ספרות משנית:**ספר**

שם משפחה, שם פרטי. שם הספר באות מודגשת, נטויה או בקו תחתון. שם מלא של מתרגמת ו/או עורכת אם ישנם. מקום ההוצאה : שם ההוצאה, שנת ההוצאה.

לב-אלג'ם, שולמית. ניצבים בקדמת הבמה: מחאה, חגיגה וחתרנות בתאטרון הקהילתי. חיפה: אוניברסיטת חיפה, 2006.

פריי, נורת'רופ. אנטומיה של ביקורת. תרגום אילנה בינג. באר שבע: אוניברסיטת בן גוריון, 2016.

Sofer, Andrew. *The Stage Life of Props*. Ann Arbor: University of Michigan Press, 2003.

מאמר באסופת מאמרים

שם משפחה, שם פרטי. "שם המאמר במירכאות". בתוך שם האסופה באות מודגשת, נטויה או בקו תחתון. שם מלא של עורכיות האסופה. מקום ההוצאה: שם ההוצאה, שנת ההוצאה. מספרי עמודים של המאמר כולו.

יערי, נורית. "הבכיינים: בחיפוש אחר טרגדיה מודרנית". בתוך חנוך לויין: האיש עם המיתוס באמצע. עורכים נורית יערי ושמעון לוי. תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2004. עמ' 60-80.

Bennett, Susan. "The Making of Theatre History." In *Representing the Past: Essays in Performance Historiography*. Eds. Charlotte M. Canning and Thomas Postlewait. Iowa City: University of Iowa Press, 2010. pp. 63-83.

הפניה לאסופת המאמרים כולה

שמות העורכים (תוך ציון היותם עורכים בסוגריים). שם האסופה. מקום ההוצאה: שם ההוצאה, שנת ההוצאה.

יערי, נורית ושמעון לוי (עורכים). חנוך לויין: האיש עם המיתוס באמצע. תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2004.

Canning, Charlotte M. and Thomas Postlewait (eds.). *Representing the Past: Essays in Performance Historiography*. Iowa City: University of Iowa Press, 2010.

מאמר בכתב עת

שם משפחה, שם פרטי. "שם המאמר". שם כתב העת באות מודגשת, נטויה או בקו תחתון מספר כרך: מספר גליון (שנה), מספרי עמודים של המאמר כולו.

זר-ציון, שלי. "ה'ווילנער טרופע' – פרולוג להיסטוריה של 'הבימה'". בקורת ופרשנות 41 (תשס"ט), עמ' 65-92.

May, Theresa J. "Beyond Bambi: Toward a Dangerous Ecocriticism in Theatre Studies." *Theatre Topics* 17:2 (2007), pp. 95-110.

מבוא או אחרית דבר למחזה

שם משפחה, שם פרטי (של כותב המבוא/אחרית הדבר). "מבוא/אחרית דבר/כותרת אם ישנה." שם המחזה בקו תחתון, אות נטויה או מודגשת. שם המחזאי. שם המתרגם אם ישנו. מקום ההוצאה: שם ההוצאה, שנת ההוצאה. מס' עמודים.

אוריין, דן. "אחרית דבר." טרטיף. מולייר. תרגום אלי ביז'אווי. תל אביב: לוקוס, 2016. עמ' 105-125.

יגנדרוף, צבי. "מלך בשר-ודם?" אחרית דבר. המלך ריצ'רד השני. ויליאם שקספיר. תרגום שמעון זנדבנק. תל אביב: עם עובד, 1988. עמ' 145-149.

Holderness, Graham. "Introduction." *The Arab Shakespeare Trilogy*. Sulayman Al Bassam. London: Bloomsbury, 2014. pp. viii-xv.

הפניה לעבודת דוקטורט או תיזה:

שם משפחה, שם פרטי. "שם העבודה במירכאות וללא הדגשה". עבודה לצורך קבלת תואר דוקטור/מוסמך. שם האוניברסיטה, שנת הגשת העבודה.

שם-טוב, נפתלי. "פסטיבל עכו כאתר מאבק: בשדה התיאטרוני ובשדה החברתי בשנים 1980-2004". עבודה לצורך קבלת תואר דוקטור. אוניברסיטת תל אביב, 2007.

ירושלמי, דורית. "לא אצא": שפת הדיבוק אצל אלוני, סובול ולוין". עבודה לצורך קבלת תואר מוסמך. אוניברסיטת תל אביב, 1997.

Stern, Zehavit. "From Jester to Gesture: East-European Jewish Culture and the Re-imagination of Folk Performance." PhD Diss. University of California, Berkeley, 2011.

הפניה לכתבה או לביקורת בעיתון (דפוס)

שם משפחה, שם פרטי. "שם הכתבה במירכאות". שם העיתון בקו תחתון, אות מודגשת או נטויה. תאריך. מספר עמוד.

הנדלזלץ, מיכאל. "יסוריה של סגנית השר". הארץ. 10.1.1982. עמ' 5.

תיק ארכיוני

שם הארכיון. מס' התיק.

ארכיון המילא"ה (המרכז הישראלי לתיעוד אמנויות הבמה באוניברסיטת תל אביב). תיק 58.1.2.

ראיונות או התכתבות/שיחה אישית

ראיונות או התכתבות/שיחות אישיות עם יוצרים, צופים, או אנשים אחרים לא יופיעו ברשימה הביבליוגרפית. ראיונות יצורפו כנספחים ממסופרים (כל ראיון בנפרד) לאחר הרשימה הביבליוגרפית.

הפניה לאתר אינטרנט :

אתרי אינטרנט יופיעו בנפרד בסוף הרשימה הביבליוגרפית תחת הכותרת "אתרי אינטרנט", כולל תאריך כניסה אחרון :

<https://www.youtube.com/watch?v=GyOoL4JXAi8> (נצפה לאחרונה

.(26.2.2018

יודילוביץ', מרב. "אמא קוראז": העגלה לא סוחבת". [Ynet](http://www.ynet.co.il). 30.10.2013.

<https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4447569,00.html> (נצפה לאחרונה

.(18.11.2013

שימו לב:

במקרה של יותר מכותב/יוצר אחד, רק שם המשפחה של הראשון יופיע לפני שמו הפרטי. השם השני יופיע עם השם הפרטי תחילה וללא פסיק המפריד בינו לבין שם המשפחה :

פינטו, ענבל ואבשלום פולק. פרחקיר. להקת המחול ענבל פינטו ואבשלום פולק. בכורה: תל אביב, 2014.

Hall, Edith and Stephe Harrop. "Introduction." In *Theorising Performance: Greek Drama, Cultural History, and Critical Practice*. Eds. Edith Hall and Stephe Harrop. London: Bloomsbury, 2010. pp. 1-9.

כאמור, הרשימה הביבליוגרפית המלאה תחולק לחומרים ראשוניים ומשניים; המקורות העבריים יופיעו לפני הלועזיים; ואתרי האינטרנט יופיעו בנפרד בסוף. במידת הצורך, יש לחלק את החומרים הראשוניים לתתי-קבוצות (מחזות, מופעים, סרטים וכו'). אם יש שימוש ניכר בתיקים ארכיוניים, אפשר לציין גם אותם תחת תת-כותרת נפרדת (לאחר החומרים הראשוניים ולפני הספרות המשנית). אין לחלק בין ספרים למאמרים ברישום הספרות המשנית. רשימה ביבליוגרפית סופית תיראה, אם כן, למשל כך :

רשימה ביבליוגרפית

תומרים ראשוניים:

מחזות:

ויליאמס, טנסי. *ביבר הזכוכית*. תרגום תרצה אתר. תל אביב: אור-עם, 1982.
 לוין, חנוך. *מבוש עד תום*. בתוך *מחזות 8: מתאבל ללא קץ ואחרים*. תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 1999. עמ' 159-214.

Vogel, Paula. *Desdemona: a Play about a Handkerchief*. In *Plays for Actresses*. Eds. Eric Lane and Nina Shengold. New York: Vintage, 1997. pp. 557-605.

מופעים:

אייל, שרון. *Bill*. להקת בת שבע. בכורה: תל אביב, 2009.
 הניג, אופירה (במאית). *ירמה*. מאת פדריקו גרסיה לורקה. "אנסמבל תיאטרון הרצליה", יולי 2008.
 תנועה ציבורית. *תענית*. בכורה: ירושלים, דצמבר 2012.
 Castellucci, Romeo (dir.). *Purgatorio*. Premiere: Avignon, July 2008.

סרטים ויצירות וידיאו:

Bausch, Pina. *Orpheus und Eurydike*. By Christoph W. Gluck. Film by Vincent Bataillon. France: Bel Air Classiques, 2009.
 Nunn, Trevor. *Twelfth Night*. Based on a play by William Shakespeare. UK, 1996.

תיקים ארכיוניים:

ארכיון המילא"ה (המרכז הישראלי לתיעוד אמנויות הבמה באוניברסיטת תל אביב). תיק 58.1.2.

ספרות משנית:

אוריין, דן. "אחרית דבר." *טרטיף*. מולייר. תרגום אלי ביז'אווי. תל אביב: לוקוס, 2016. עמ' 105-125.
 הנדלזלץ, מיכאל. "יסוריה של סגנית השר." *הארץ*. 10.1.1982. עמ' 5.
 זר-ציון, שלי. "הווילנער טרופע" – פרולוג להיסטוריה של 'הבימה". *בקורת ופרשנות 41* (תשס"ט), עמ' 65-92.
 יערי, נורית. "הבכיינים: בחיפוש אחר טרגדיה מודרנית". בתוך *חנוך לוין: האיש עם המיתוס באמצע*. עורכים נורית יערי ושמעון לוי. תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2004. עמ' 60-80.
 לב-אלג'ם, שולמית. *ניצבים בקדמת הבמה: מחאה, חגיגה וחתרנות בתאטרון הקהילתי*. חיפה: אוניברסיטת חיפה, 2006.
 שם-טוב, נפתלי. "פסטיבל עכו כאתר מאבק: בשדה התיאטרוני ובשדה החברתי בשנים 1980-2004". עבודה לצורך קבלת תואר דוקטור. אוניברסיטת תל אביב, 2007.
 Bennett, Susan. "The Making of Theatre History." In *Representing the Past: Essays in Performance Historiography*. Eds. Charlotte M. Canning and Thomas Postlewait. Iowa City: University of Iowa Press, 2010. pp. 63-83.

May, Theresa J. "Beyond Bambi: Toward a Dangerous Ecocriticism in Theatre Studies."

Theatre Topics 17:2 (2007), pp. 95-110.

Sofer, Andrew. *The Stage Life of Props*. Ann Arbor: University of Michigan Press, 2003.

אתרי אינטרנט:

יודילוביץ', מרב. "אמא קוראז": העגלה לא סוהבת". *ynet*. 30.10.2013.

(נצפה לאחרונה 18.11.2013) <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4447569,00.html>